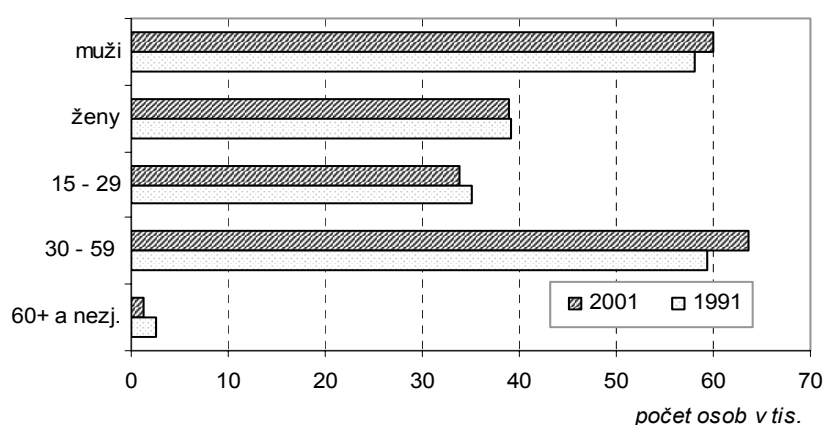

2.3 Vyjíždka podle pohlaví, věku a vzdělání vyjíždějících

V kapitole 2.1 byl vysvětlen odlišný vývoj počtu vyjíždějících mužů a žen z obcí kraje, související s vývojem počtu zaměstnaných osob. Přestože v 90. letech se počet mužů vyjíždějících z obce za prací zvýšil a počet vyjíždějících žen poklesl, intenzita vyjíždky rostla rychleji u žen. Častější zánik pracovních míst obsazených ženami si vynutil jejich častější dojíždění za prací mimo obec bydliště. V roce 2001 se ženy na počtu vyjíždějících podílely v kraji 39,4 %, přitom nejnižší zastoupení měly v okrese Chrudim (38,4 %) a nejvyšší v okrese Ústí nad Orlicí (39,7 %). Jejich zastoupení na vyjíždce do jiných obcí okresu (41,9 %) bylo vyšší než na vyjíždce do jiných okresů kraje (35,4 %) či do jiných krajů (31,7 %). Poměrně dobré možnosti pracovního uplatnění v zahraničí (zdravotnictví, stravování a ubytování, péče o děti v rodinách) přispěly k tomu, že podíl žen vyjíždějících za prací do zahraničí se téměř vyrovnal podílu mužů (48,3 %, přitom v okrese Svitavy činil dokonce 59,8 %).

Vyjíždějící za prací z obcí kraje podle věku v letech 1991 a 2001

Odlišné věkové kategorie uplatněné při zpracování dat o dojíždce za prací v letech 1991 a 2001 neumožňují podrobnější porovnání, než je v následujícím grafu (číselné srovnání je v přílohou tabulce A2). Vyjíždka zaměstnaných osob ve věku 15 – 29 let se snížila o 4,1 %. Tento pokles bezprostředně souvisí s převedením osob na rodičovské dovolené mezi ekonomicky neaktivní. Do jaké míry se na tomto poklesu podílejí právě ženy na rodičovské dovolené nelze určit

vzhledem k tomu, že věková struktura vyjíždějících podle pohlaví není k dispozici. Nejočtetnější věková kategorie 30 – 59 let zaznamenala zvýšení počtu vyjíždějících za prací o 7,1 %. Podle očekávání poklesl počet vyjíždějících nad 60 let o 47,2 %. Za stejnou dobu poklesl počet zaměstnaných osob v tomto věku o 42,9 %. Na rozdíl od rostoucí intenzity vyjíždky u mladých lidí do 30 let o 7,3 procentního bodu a u věkové skupiny 30 – 59 let o 5,7 procentního bodu, poklesla intenzita vyjíždky u osob šedesátiletých a starších o dva procentní body.

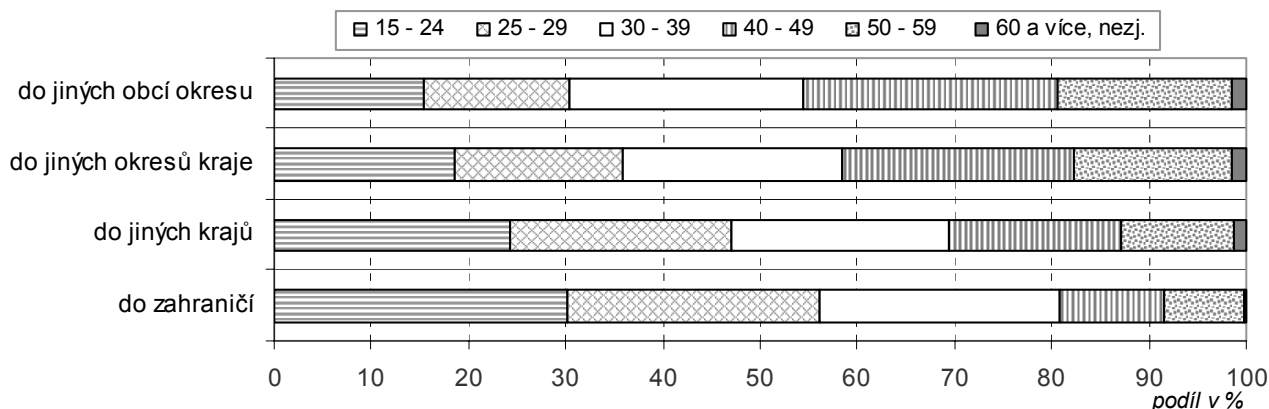
Tab. 2.7 Vyjíždějící za prací podle pohlaví a věku

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce celkem	v tom (v %)		v tom ve věku (v %)					
		muži	ženy	15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více vč. nezj.
Kraj celkem	98 761	60,6	39,4	17,4	16,8	23,5	24,3	16,6	1,4
Chrudim	21 923	61,6	38,4	17,7	16,2	23,4	25,0	16,5	1,2
Pardubice	29 197	60,4	39,6	15,7	16,3	23,4	24,8	17,9	2,0
Svitavy	20 683	60,5	39,5	18,3	17,2	23,8	24,2	15,6	0,9
Ústí nad Orlicí	26 958	60,3	39,7	18,4	17,4	23,7	23,4	16,0	1,1

Z pohledu na věkovou strukturu v roce 2001 je zřejmé, že mezi vyjíždějícími je nejvíce zastoupena věková skupina 40 – 49 let, následovaná skupinou 30 – 39 let. Z porovnání se strukturou pracujících vyplývá, že je intenzita vyjíždky nejvyšší ve skupinách 15 – 24 let (55,1 %) a 25 – 29 let (49,9 %) a s rostoucím věkem klesá až na 22,9 % u osob nad 60 let.

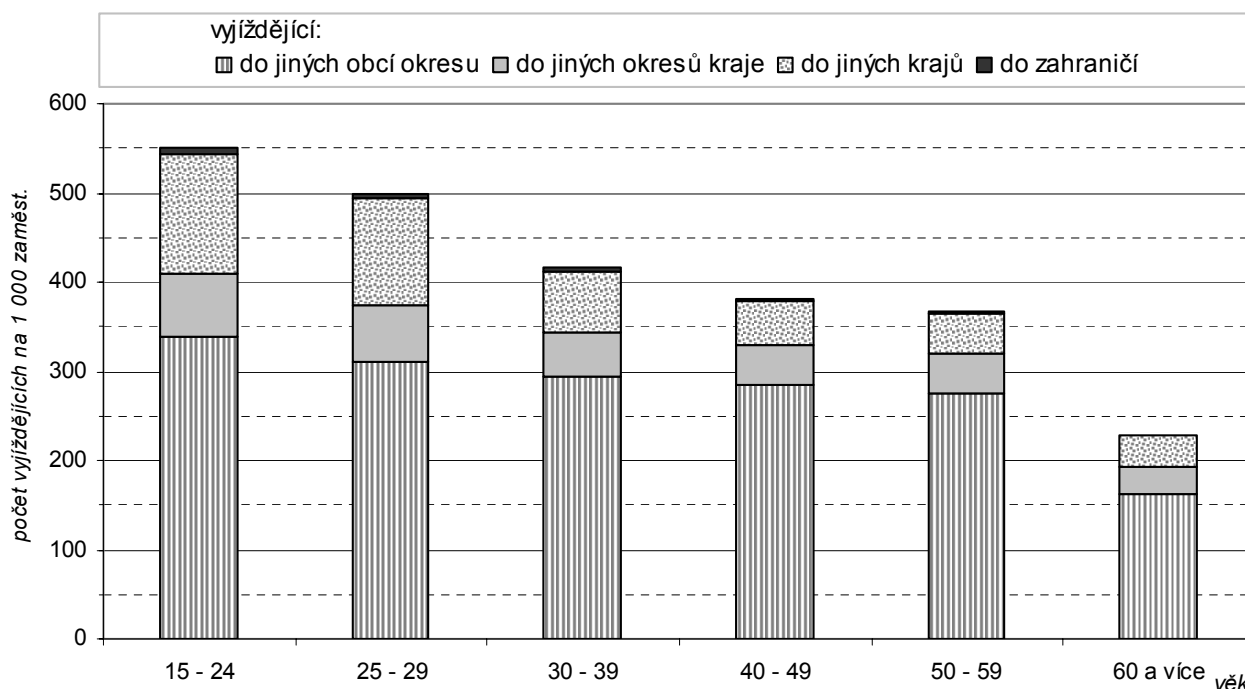
Mezi jednotlivými okresy jsou patrné rozdíly ve vazbě na nabídku pracovních příležitostí na trhu práce. Nejvyšší podíl vyjíždějících osob ve věku do 24 let a 25 – 29 let je v okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí. Zatímco na Svitavsku směřují mladí do 25 let častěji za prací do jiných okresů kraje (21,6 %) a zejména do jiných krajů (28,3 %), na Ústeckoorlicku se projevuje nadprůměrný podíl vyjíždějících do jiných obcí okresu. Podprůměrné zastoupení mezi vyjíždějícími mají mladí lidé v okrese Pardubice (nižší podíl především u vyjíždějících do jiných okresů kraje).

Struktura vyjíždějících za prací z obcí kraje podle věku

Z předchozího grafu je patrný vyšší podíl mladých lidí mezi vyjíždějícími do jiných krajů a do zahraničí v porovnání s vyjížděnkou zaměstnaných osob starších než 50 let. Skutečné zastoupení jednotlivých prostorových typů vyjížděky u jednotlivých věkových kategorií je patrné z následujícího grafu.

Vyjíždějící za prací z obcí kraje na 1 000 zaměstnaných podle věku

Struktura dojíždějících do obcí kraje se příliš neliší od struktury vyjíždějících vzhledem k tomu, že z více než 70 % se jedná o tytéž osoby (dojíždějící do jiných obcí okresu a do jiných okresů kraje). Proto je vhodné především porovnat strukturu vyjíždějících do jiných krajů se strukturou dojíždějících z jiných krajů. Mezi vyjíždějícími do jiných krajů mají nejvyšší zastoupení mladí lidé do 24 let (24,2 %), následuje skupina 25 – 29 let (23,0 %) a 30 – 39 let (22,3 %). Naproti tomu u dojíždějících do kraje má nejvyšší zastoupení věková skupina 30 – 39 let (22,2 %), následovaná skupinou 15 – 24 let (21,7 %) a překvapivě skupinou 40 – 49 let (21,6 %). Vyšší podíl dojíždějících této věkové kategorie je patrný zejména na Svitavsku, kde ještě v 90. letech pokračovala do jihovýchodní části okresu dojížděka z okresů Blansko a Prostějov.

Tab. 2.8 Dojíždějící za prací podle pohlaví a věku

Kraj, okres	Dojíždějící do obce celkem	v tom (v %)		v tom ve věku (v %)					
		muži	ženy	15 - 24	25 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 a více vč. nezj.
Kraj celkem	92 121	59,9	40,1	16,6	15,7	23,6	25,3	17,4	1,4
Chrudim	17 469	59,4	40,6	15,4	14,9	23,8	26,3	18,2	1,5
Pardubice	29 916	62,5	37,5	16,5	15,7	23,0	25,0	17,9	1,9
Svitavy	16 995	58,0	42,0	15,7	15,8	24,9	26,0	16,6	1,0
Ústí nad Orlicí	27 741	58,8	41,2	18,0	16,0	23,4	24,8	16,8	1,1

Dodatečné zpracování dat dojížděky umožnilo hodnotit strukturu dojíždějících a následně i obsazených pracovních míst (bydlící zaměstnaní plus dojíždějící mínus vyjíždějící, přitom musíme pominout početně nevýznamnou nezjistitelnou dojížděku ze zahraničí) podle **nejvyššího ukončeného vzdělání**. Mezi vyjíždějícími byli v roce 2001 nejvíce zastoupeni vyučení a osoby se středním vzděláním bez maturity. V okrese Svítavy jich bylo dokonce více než padesát procent. Nejméně bylo mezi vyjíždějícími osob s nejnižší úrovní vzdělání. Z porovnání se vzdělanostní strukturou pracujících obyvatel kraje vyplývá, že intenzita vyjížděky je nejvyšší u vyučených (42,7 %) a vysokoškoláků (42,5 %), zatímco ze zaměstnaných osob se základním vzděláním či bez vzdělání vyjíždí za prací jen 37,3 % osob. Příčinou je zřejmě nižší mzda za nekvalifikované práce, kvůli které se uchazečům o práci „nevyplatí“ za prací vyjíždět. Kromě toho specializovaná pracovní místa jsou často k dispozici jinde, než je bydliště kvalifikovaných osob a odborníci musejí za prací vyjíždět. Zvláště patrné je to v okresech Chrudim a Ústí nad Orlicí, ve kterých je nadprůměrná vyjížděka vysokoškolsky vzdělaných zaměstnaných osob (48,5 %, resp. 45,1 %).

Struktura dojíždějících do obcí kraje ukazuje na vyšší podíl osob se základním vzděláním a vyučených. Jestliže u nekvalifikovaných osob se na tom podílí především okres Ústí nad Orlicí (konkrétně největší zaměstnavatel AVX Lanškroun), u vyučených je to zejména okres Svítavy s vysokou vnitrookresní dojížděkou vyučených pracujících v zemědělství a v průmyslu.

Záporné saldo dojížděky (6 640 osob) se projevuje ve všech úrovních vzdělání s výjimkou osob se základním vzděláním a bez vzdělání, kterých dojíždělo do kraje v roce 2001 o 42 více, než jich vyjíždělo. Největší převahu měli vyjíždějící nad dojíždějícími mezi maturanty (3 302 osob) a vysokoškoláky (1 827 osob). Rozdílná byla situace v jednotlivých okresech kraje. V okrese Pardubice bylo záporné saldo pouze u vysokoškoláků (371 osob) a vysoké kladné saldo bylo zejména u vyučených (797 osob). Nejvyšší kladné saldo bylo v roce 2001 zjištěno mezi okresy kraje v okrese Ústí nad Orlicí u vyučených osob (1 501 osob) a osob se základním vzděláním (477). Záporné saldo dojížděky bylo na Ústeckoorlicku jak u maturantů (675 osob) tak vysokoškoláků (522 osob). Pro okres Chrudim a Svítavy je charakteristické záporné saldo dojížděky ve všech vzdělanostních kategoriích, přitom nejvýraznější je v absolutním vyjádření u vyučených osob.

Tab. 2.9 Dojížděka za prací podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Kraj, okres	Vyjíždějící z obce					Dojíždějící do obce				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)				celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (v %)			
		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysokoškolské		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysokoškolské
Kraj celkem	98 761	6,9	47,7	34,9	10,4	92 121	7,4	49,5	33,8	9,1
Chrudim	21 923	7,1	49,9	33,7	9,2	17 469	7,6	51,1	32,7	8,4
Pardubice	29 197	5,9	45,3	35,8	13,0	29 916	6,0	46,8	35,6	11,4
Svitavy	20 683	8,1	51,5	31,6	8,6	16 995	8,0	52,0	31,7	8,2
Ústí nad Orlicí	26 958	6,9	45,7	37,3	9,8	27 741	8,5	49,8	33,8	7,6

dokončení

Kraj, okres	Saldo dojížděky					Obsazená pracovní místa na 1 000 zaměst. obyvatel				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání				celkem	podle nejvyššího ukončeného vzdělání			
		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysokoškolské		základní a bez vzdělání	učňovské a střední bez mat.	střední s mat. a vyšší	vysokoškolské
Kraj celkem	-6 640	42	-1 529	-3 302	-1 827	972	1 002	986	960	924
Chrudim	-4 454	-216	-2 008	-1 669	-550	904	942	914	892	868
Pardubice	719	95	797	199	-371	1 009	1 019	1 024	1 007	963
Svitavy	-3 688	-314	-1 819	-1 157	-384	920	921	921	922	906
Ústí nad Orlicí	783	477	1 501	-675	-522	1 012	1 086	1 050	971	911

Porovnáme-li vzdělanostní strukturu pracujících s bydlištěm v kraji se vzdělanostní strukturou osob na obsazených pracovních místech zjistíme, že nejhorší uplatnění mají v kraji vysokoškoláci. Na 1 000 zaměstnaných s tímto stupněm vzdělání bydlících v kraji v roce 2001 připadlo v kraji 924 pracovních míst. Mezi okresy byla nejhorší situace v okrese Chrudim, kde na 1 000 bydlících vysokoškoláků bylo pouze 868 pracovních míst a v okrese Svitavy, kde jich bylo 906. Pouze pracovních míst pro osoby se základním vzděláním bylo v kraji na 1 000 osob s tímto vzděláním více než 1 000. Přispěl k tomu již dříve uváděný největší zaměstnavatel v Lanškrouně, který v roce 2001 zaměstnával vysoký počet zaučených osob s minimálními požadavky na vzdělání.